

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evropeae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Anglia

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1671

Capvt XIV. Maria Scotiæ Regina solenni iudicio capite truncatur, causæ iudicij huius quatuor. Huius mors, & virtus, etiam à Protestantibus celebratur. Societatem Iesv quanti faceret, & quantum amaret.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10773

rogata, quàm quod præferebant, nempe ut Vvestono excuterent aliquid quo virum nobilem, cùmque locupletissimum, bonorum omnium iactura damnarent. Sedenim Vvestonus cautior in responsis, quam acuti forenses in quæstis, nihil sibi exidere quod infanti posset officere nobili, quare intactis bonis, & innocenria integra, liber ab iis dimissus est. Vvestonus in suum carcerem, & sexto post mense in eum quem Clintum nominant perductus, magna quidem & sæua cognitorum suorum voluntate illum in destinata reis insignibus, & enormibus coniiciendi turrim, si omnem se in partem agendo mali viri pilum deprehendere in illo potuissent, itaque Regina de illo sæpius inquirens, fateri demum coacta est Iesuitam Vvestonum probatæ perspectæque innocentiae virum esse.

Maria Scotia Regina solenni iudicio capite truncatur, causa iudicij huius quatuor. Huius mors, & virtus, etiam à Protestantibus celebratur. Societatem IESV quanti faceret, & quantum amaret.

C A P V T XIV.

INTEREA vero dum primos exigeret in suo carcere menses sex, longè grauior rerum moles Reginae curas, Parlamenti consilia, & linguas populi occupauit causa videlicet toties memorata Mariae Stuardi Reginae ac matris Iacobi VI. qua Elizabethæ nulla erat sanguine propior, nulla post illam capeffendo regno vicinior. Sonant passim historiae, & theatra infelicissimæ Principis calamitatibus. Eius in Gallia, & Scotia infauitæ nuptiæ. Eiusdem illic à fratre Notho vexatio. Regno pulsæ fuga; exceptæ ab Elizabetha consobrina proditio, & carcer annorum octodecim decies sexies mutatus; ærumnarum sæpè lenitate, & acerbitate variatus, semper tamen à tantæ personæ dignitate alienissima, quam frustra dixerimus innocentem, cum vocabulum hoc Elizabethæ conscientiam nunquam momorderit, nec consanguineæ nomen amabile ad pietatem permouerit. Mariam potius innocentiae titulo nihil grauius onerauit, cum motus Principum externorum omnes, & intestinæ coniurationes prætexi crederentur innocentiae nomine ab oppressione liberandæ, quod suis quicumque rationibus priuatis attendebat id omne Mariae nec Sociæ, sed neque consciæ molitionibus, & crimine aggredi putabatur. Anni octogesimo sexti medio Octobri, conuenit Londino Forthringayum Northamptoni

castrum Senatus quem ex utroque Parlamento Elizabeth ad quadraginta septem in consilium legerat, ad cognoscendam Mariæ causam, quæ illic sub cruda Amicij Pouulteri custodia seruabatur; cuiuscumque porro futura esset modi formæve cognitio, & examen causæ. Deliberata certò mortis sententia iam erat in Mariam, quam crimen quadruplex, sed alienum ream fecit. Primum ingens & potens fortuna procerum maximè aulicorum, quos Elizabethæ caduca iam ætas utpote annorum quinquaginta trium, & hæredis defectus monebat pro se esse sollicitos, & reuocabat in conscientiam præteritæ gubernationis, cuius esset ab ipsis Maria potita iure sceptro, & gladio repetitura rationes. Ad hæc in ista Scotiæ Maria Protestantium Episcopi, spectabant illam Elizabethæ sororem Mariam Angliæ Religionis Catholicæ seueram vindicem; seipsos vero, tanquam alteros ad palum ardentes Cranmeros, quare illis hi metus excussere, funestam sententiam expedire rationibus omnium, & securitati mortem innocentis, ut nocentes securi uiuerent. Præ cæteris autem Regij Præfæctus ætarij ad Examen Mariæ quam ardens accederet, quantumque sua interesset, eam de medio tollere, testatus fuerat editione impudentissima libri ab se Anglicè conscripti. Quo abiudicabat post Elizabetham regni ius à Maria, tametsi filia natarum maximæ Henrici VII. Anglorum Regis, & Regis Scotiæ Iacobi V. contra vero ius idem attribuebat liberis, Herefordij Comitibus, Henrici eiusdem secundo genita prognatis, quod iis se matrimonio copulasset, induissetque personam Maiestatis Anglicanæ capacem. Cuius libri auctori decretum erat hoc operæ præmium ut uiuus configeretur clauis ad portam Palatii regiam, quod suos in pannos transferre purpuram tentasset, & rectas sanguinis regij lineas in successiones obliquas transcribere; sed huic supplicio interuenit, vnus ex primoribus aulicis perfidia impotens, qua datam Norfolkicæ Duci, Arundelli & Penbruci comitibus fidem fregit, aliisque ex veterum Anglorum primarij sanguinis. Sed nihil potentius in Mariæ causa iudicium animos euerit, ipsa eiusdem inexpugnabili, semperque incassum tentata constantia, quam nec ærumnosus annorum octodecim carcer; nec vitæ improbus aut seruandæ amor, aut perdendæ metus; nec duorum simul Regnorum certa spes Scotiæ suæ iungendorum à recta deflectere veritatis Catholicæ regula valuit, multo minus ab ea reuocare. Prædictum enim sapius & denuntiaturum palam ius recuperandæ ab ea cum regno libertatis, haudque quam legum vel rationibus, vel Principum gratia constare; sed protestata nouarum specie doctrinarum, quam haberet ad manum expeditam; ab ea tamen sic semper abhorruit ut ab eius sectatoribus pro inimica timeretur, aususque illi sit Caluini affecla Kentij Comes post eius Examen his verbis exprobrare; futura fuisset vita tua, religionis nostræ vita, quam esse intelligens summam & totam damnationis suæ causam mirè se sensit animo refici, fuitque hæc princeps ratio qua infimi Ordinis patronus Pucheringus asseruit, nefas esse ab Elizabetha, cognatæ Mariæ vitam condonari, sed ingentis è contrario meriti eam de medio tollere, quod religionis veræ (hoc est Calvinismi) victura esset periculo & ruinæ; Pa-
pismo

pifmo videlicet cum lacte imbuta, nec vnquam deinceps à sacro illo diuulfa feedere, & professione exofæ veritatis; fequebatúrque idem exaggerandis calamitatibus, & animarum toto fere orbe infinita iactura fi regnante Maria reditent Angli ad fidem Catholicam; redituros enim cum illis pariter, & Scotos, & Batauos, & Germanos, & Gallos, potiturúmque illis denuo & Papam, & Romam, hoc eft (facrilego fcelefti illius politici ftvlo,) mancipaturum illos conclamata animarum fuarum faluti.

Accessit tertium ad præcipitandam hanc mortem facinus, manifesta vis, & iniufta in lite instruenda, formandisque actis & titulis ex quibus effer carnificis gladio caput regium Mariæ addicendum, quam etfi optabant hæretici, quod effer Catholica in viuís non effer, fed faffi funt tamen pofterifque narrarunt fuiſſe iniuſtè damnatam, nec potuiſſe aliud ex cognitione illa cauſæ. Sequi ad quam afferebatur præiudicata damnatio, oportebatque vel ream vel infontem mori quam Elizabethæ vtilitatibus eiufque Miniftrorum conducebat in viuís non effer. Huius ergo iudicij æquitatem perfregit vis illa potiſſimum quæ à Nauo & Curlo Mariæ Scribis ducta effer extra morem omnem in cauſis Principum feruari folitum, quorum falus, & innocetia nunquam in tuto fit, fi ſcribis eorum ſecretioribus habenda fit fides, pronis pecunia & tormentis à vero deflecti. Fuiſſe vero huiusmodi Nauum patria Scotum, natura ſimplicem, & Curlum externum origine, ingenio malum quod obiecit quidem, Maria & indicij, ac rationibus in æſtes quam conteſtata effer fortiter, tam iniquè reiecta. Saltem igitur committerentur, vt coram ab illa conuincerentur calumniæ & faffi; quod ipſi adeo negari non poterat; vt eo negato acta cauſæ omnia irrita fierent. Sic enim prima lex Parlamenti Elizabethæ anno decimo tertio ſanxerat, *Neminem effer in iudicium vocandum de perniciè in Principis vitam intentata, niſi ex teſtimonio, & iureiurando duorum legitimorum teſtium, qui effer coram reo ſiſtendi.* Negatum id tamen Reginæ effer, quod effer iis faffi reuinctis neceſſario abſoluenda. Inde itaque crudo percuſſa monito, de paranda morte, ſub ferro carnificis; vt mentem mafculam à fœmineo dolore temperauit; ita non potuit ſcribis ſuis duobus Nauo & Curlo non vehementer indignari, quærens ex iis quid tandem ſe fieri? & quæſito mox ſubdens, quando vnquam vel vbi terrarum & gentium, Reginæ caput damnatum effer ſeruorum eius teſtimonio vænali, & empto? de coniuratione Babingtoni cuius illam inſimulauerant, negauit ſanctè ſe quicquam vnquam, vel ſciſſe vel olfeciffi. Nec diſſimulauit ſibi nimium notam texturæ huius manum, cum Vvalſinganum ex aduetſo ſibi ad proſtigandam cauſam inter iudices confidentem appellans, ſunt, inquit, hæ veſtræ non meæ coniurationes, veſtris in me domúmque meam artibus concinnatæ nec tacitè admodum per aulam & vulgus ferebatur, Amanuenſes Mariæ duos, ab Amanienſi Elizabethæ emptos, extetque vnus illorum apud Camdenum Elizabethæ hiſtoricum repetitio impudens pacti ob proditam dominam præmij. Et ſcribit diſertè idem hiſtoricus Reginam ferro carnificis periſſe, *Amanuenſium abſentium qui pretio corrupti videbantur teſtimoniis oppreſſam.*

Quartam denique Maria criminis alieni culpam luit, temeritatem duorum nobilium, magna confidentia, magnoque ambitu susceptam educendi eam ex Anglia, sed tam ineptis, & indignis administratam modis, ut pro expectata libertate in perniciem miseræ principis demum exierit, sunt hæc duo turbulentissima ingenia quæ Anglos Doctore Alano, Seminariis, Personio & Societati sic inimicarunt, ut inde se semper in alios latius fuderit illa pestis, nec annus postea fluxerit ab eius contagione sat vacuus; sed non possunt hæc scribi sine legentium nausea. Hic tantum omitti non possunt officia perfida linguarum quibus suspectos Mariæ fecerunt, Alanum Personium, Lesleum Archiepiscopum eius apud Regem Galliarum legatum, ipsosque Principes Guisios, quorum hominum fide ac sapientia, tota primum, & vires nitebatur. In consensu quidem Parisiis de re Catholica apud Anglos, & Mariæ statu inter eos coacto (ex quo duo illi merito exclusi, eo vassanæ prouenerunt) valde probatum est illud Personij, nihil prorsus omitrendum ad asserendam Mariæ libertatem, sed ea obseruatione perspicacissima, ut quod visum esset in eam rem efficacissimum, & occultissimum, eius tamen haudquaquam ulli damno esset futurum si minus procederet, vel minus celaretur, quod erat iis illam inuari præsidii, quæ forent extra nocendi periculum. At enim huic tum saluberrimo, tum solertissimo magnorum virorum consilio, tractatoribus iis duobus nouis acquiescere non libuit, ut qui nec viribus, nec consiliis valerent, nisi ad elaborandas coniurationes. In partem igitur obstinaciter contrariam, priuandi Elizabetham corona & capite; vtrumque Mariæ asserendi; nec desuere iis iuuenes stolidæ ac levis armaturæ, quos suasu suo egere in furcam & sicas tortorum præcipientes, ipsis interea securè in Gallia proditores suas versantibus, dum aliorum periculo eas in Anglia promouerent. Hinc apud Regem Christianissimum iusta illa Elizabethæ expositio, quod duos in regno viuos ferret immanes sicarios, & vitæ suæ perpetuos insidiatores, maxime vero postquam Parisiis, Londinum misissent Ioannem illum Ballardum nomine, de quo hic plura non vacat addere. Vnius tragædiæ tam multiplicem texturam etsi Maria ignorabat, ei tamen tota sic tribuebatur quod instrueretur in eius gratiam, ut ea incolumi, desperaret de vita Elizabethæ, & teste Camdeno, *constare diceret salutem suam sine illius exitio esse deploratissimam*, audireturque apud se identidem vocem illam anxia, & cogitabunda dentibus terere, *ne feriare feri*. Quanquam fuit supremus ad sanguinolentam quam horrebat, & differebat catastrophem apparatus, ius dolosa & perfida ei à Consiliariis admota, illi enim quandoque ex condito, seorsum singuli tam multos, domi, & graues tumultus finxere, tam certos foris & propinquos ad liberandam Mariam motus, & tam vrgens capitis discrimen, ut veris falsis denique cesserit, manusque cruentæ sententiæ commodarit, dumtaxat ut clam se, ac velut in scia executioni mandaretur, se quin etiam inuita peractam rem credi voluit, usurpata quadam ab vno ex scribis inferioribus potestate, quod qui putaret credibile, nihil ei possit, vel absurdum vel incredibile videri: at longè aliter Dauisonus quod ab se gestum fuerat

fuera probauit Vvallingano, & hanc sui facti rationem in vulgus edidit.

Regiis itaque nudata ornamentis, & immani vt fertur custodis barbarie, in cultum plebeiae redacta foeminae, Febr. 8. caput ictu rescissum duplici in manu carnificis reliquit anno aetatis sexto, & quadragesimo, carceris octauo & decimo, aui octogesimo sexto apud Anglos, qui annum inchoant à quinto & vicesimo Martij. Robore animi vitam clausit pari assiduis, & duris casibus, per quos illam pie, constanter, inuictaque in malis prudentia, si qua vnquam Regina traduxerat, vt omnino ex veris, Elizabethae licet historicus eius celebrarit Religionis constantiam solidam; excellentiam Pietatis, generositatem pectoris insuperabilem, formae vero praestantiam eminentem, iudicio tamen non imparem, laudum quas tulit ab aduersariis pars summa, maledicentiae minimam non aequat, quam eorum linguis & calamis, Religionis Catholicae odium in eam affundit quem pietatis heroicae honorem promerita est apud Deum. Non regni modo, & carae libertatis, vitaeque adedè inexpugnabili contemptu, sed eius in Scotia sua, & debitae sibi Angliae finibus fidei, & honoris ardore inexplicabili: qui fomes extitit Puritanis, & Protestantibus, dehonestandae probis infamibus illius gloriae cum nihil ei iam restaret sanguinis quod haurirent, Principem in iis affectauit locum Buccananus, secundus inter suos Puritanos, Mariae post mortem carnifex suo illam crudelius necans, & lacerans stylo quam alius ferro. Ex quo vt nomen is retulit periti & docti carnificis, sic illa Reginae omnium optimae quae homini mortalium pessimo tam esse inuisa potuerit.

Vix de amputato Mariae capite vulgatum fuerat, cum totam Londinum, in hilaritates adulatio exciuit, in laetitias festorum ignium, & campana ara solenni sono strepentia vna cuius forte praee omnibus pectus ea gaudia blandius peruadebant, veste lugubri laruata, per suos historicos ea dixit quae famae suae putauit commoda. Annos de cetero quos inde transegit numero sedecim Mariae metu expedita: fatin' habuerit quietos non libet curiosius hic rimari. Tantum dico quod dixit ipsamet cum fateretur peioribus se carnificibus, & doloribus traditam, discrucari, & distrahi; quam quos Mariae immisisset.

Iam Reginis ambabus vt fuit semper oppositus in Religionem Catholicam animus, sic & in Societatem Iesuy affectus, & genius. Elizabethae cordi aequè nihil fuit quàm vt nos exterminaret ab Anglia, quod nouem testa est rescriptis. Nihil aequè ardebat Maria, quam nostros in Scotia habere, extantque illius ardentes literae quibus Perfonio, aliisque nostrorum conuersionem adolescentuli filij Iacobi, Regniisque ipsius enixè commendat. Sibi autem priuatim, & ptoprie nunquam passa est ex nostris deesse aliquem, tum pietatis in Deum promotorem, tum consolatorem carceris ærumnosi. Legiturque nunc etiam fragmentum epistolae qua se vni eorum discipulam tradit, petitque ab eo libellos pios, documenta rerum diuinarum, & regulam cas meditandi; quae claudit his verbis. Ego licet indigna

pro Societatis vestræ sanctæ conseruatione in eius obsequio, meas Deo preces porrigam tam ardentem, quam opto viuens, & moriens placere diuinæ maiestati,] nec vero ab nostris procul tantum sibi animæ acciuit solatia, sed ex iis vnum per annos aliquot in carcere habuit Sacerdotem, medici habitu & professione, qui tandem agnitus in exilium pulsus est, ac demum proxime morituræ poscenti, ac roganti rogata est copia Sacerdotis, cum essent tunc omnia Sacerdotibus capti plena ergastulis verum perpetuus carceris socius & indiuiduus animi consalator, vt eriperetur ei ab aduersariis non fuit in eorum potestate cum adesse illi vbique ignorarent.

Secum enim Christum in augustissimo Sacramento circumferebat semper aureo vasculo ad pectus, & suas cum eius doloribus miscebat lacrymas, & consolationes, illumque supremo dehinc vitæ articulo, supremum, ac summum malorum omnium medicum, ac remedium suis manibus sumpsit, quod ei licuisse haudquaquam dubitant viri docti, & putat Suares, id ei fuisse à summo Pontifice facultate amplissima concessum.

Certant Catholici Angliæ Vvestonum redimere carcere. Obstat iis fortiter. Voluptatibus animi à Deo illic refouetur. Subiectus examini, instructis sibi questionum ancipitum se periculosis euoluit decipulis. Cum Protestante concertans ministro, Sacerdotes confirmat duos vacillantes; Alanus sacra purpura insignitur ingens Alani de Anglicana Ecclesia decus, & meritum.

CAPVT XV.

REPTA viuís Maria Scotiæ, & formidolosis timoribus quibus ea insonte, & tranquilla vltro se Angliā vexabat venit ad Vvestonum, cuius etsi necandi causam supremum tribunal videbat nullum, sed accituum facilem credidit, & promptam ab distincta explicatione diplomatis quod Pius V. promulgarat, non ancipitis quidem illa, & conditionibus arbitrariis incertisque suspensa, sed fixo disertoque iudicio & responsione in casus incertos vtrique certo definita, in quibus altera confitentem olebat reum, suspectum altera; tenebatur Vvestonus carcere quem Clinkum vocitant; huius infimos specus &